

Druhá světová válka a její dopady

Válečná ekonomika v letech 1939-1945

Obsah přednášky

- Válečné události a jejich vliv
- Holocaust a jeho ekonomické aspekty

Americká podpora v boji proti Německu

- Na začátku roku 1941 Kongres přijal **zákon o půjčce a pronájmu**. Podle něj mohla být poskytnuta materiální pomoc těm zemím, jejichž obrana byla důležitá pro Spojené státy.
- Na jeho základě USA poskytly ze svého rozpočtu pomoc ve výši 46 mld. dolarů (30,3 pro Velkou Británii, 10,8 pro SSSR).

22. červen 1941 – útok na SSSR

- Začátek boje na dvou frontách
- Postup Němců na Moskvu byl zastaven na konci roku 1941
- Od srpna do října 1941 se na východ přestěhovalo až 80% sovětského válečného průmyslu

7. 12. 1941 - Pearl Harbor

- Po americkém embargu na dovoz ropy a zmrazení japonských aktiv v USA Japonsko napadlo vojenskou základnu na Havaji
- **Spojené státy** poté vstoupily do války

Válečná ekonomika USA

- Průmyslová výroba se v letech 1937-43 zdvojnásobila, zemědělská výroba se zvýšila o čtvrtinu.
- Zmizela masová nezaměstnanost (i díky masovým odvodům do armády).
- Stejně jako v jiných zemích i v Americe zesílily státní zásahy do ekonomiky.

Charakteristické rysy válečných ekonomik (na obou stranách)

- Státní zásahy do ekonomiky
- Militarizace hospodářství – přednostní podpora těžkého průmyslu na úkor spotřebního průmyslu
- Zavedení přidělového systému zásobování
- Regulace trhu práce

Genocida židovského obyvatelstva (Holocaust)

- V souvislosti s vypuknutím války na východě začalo masové vraždění evropských Židů.
- Genocidě padlo za oběť asi 6 milionů Židů.
- Z konfiskovaného židovského majetku byly financovány výdaje na vedení války a okupační náklady.

„Arizace“ v českých zemích

- Mezníkem se stal **výnos říšského protektora o židovském majetku** z června 1939.
- Zavádělo norimberské zákony v českých zemích a vymezovalo definici židovského majetku.
- Konečná fáze arizace nastala v roce 1941 v souvislosti s přípravou hromadných deportací.
- Arizace zde byla součástí **germanizace**, která se prosazovala se různými způsoby (personálními zásahy, získáváním kapitálových pozic, přímou konfiskací).

Obrat ve válce

- Na konci roku 1942 Spojenců dosáhli úspěchů v severní Africe a v Tichomoří
- **Na počátku února 1943 kapitulovaly německé jednotky u Stalingradu**
- Září 1943 – kapitulace Itálie
- **Červen 1944 – vylodění spojeneckých vojsk v Normandii otevřelo západní frontu**
- Na začátku roku 1945 sovětská armáda podnikla úspěšný průlom v Polsku

„Totální válka“

- Po obratu ve válce Německo vyhlásilo totální mobilizaci.
- Produkce válečného materiálu v letech 1942-1944 vzrostla téměř trojnásobně.
- Osvobozením okupovaných zemí klesal výrobní potenciál Německa.

Velká aliance

- V roce se konala 1943 – **Teheránská konference** – první setkání vrcholných zástupců USA, Velké Británie a SSSR (tzv. Velké trojky).
- V únoru 1945 se konala nová **konference Velké trojky tentokrát v Jaltě** na Krymu.
- Byla zde prosazena rámcová demarkační linie. Oficiálním výsledkem jednání bylo přijetí *Deklarace o osvobozené Evropě*, jež předpokládala jistou míru angažovanosti velmocí v evropských záležitostech.

Porážka Německa

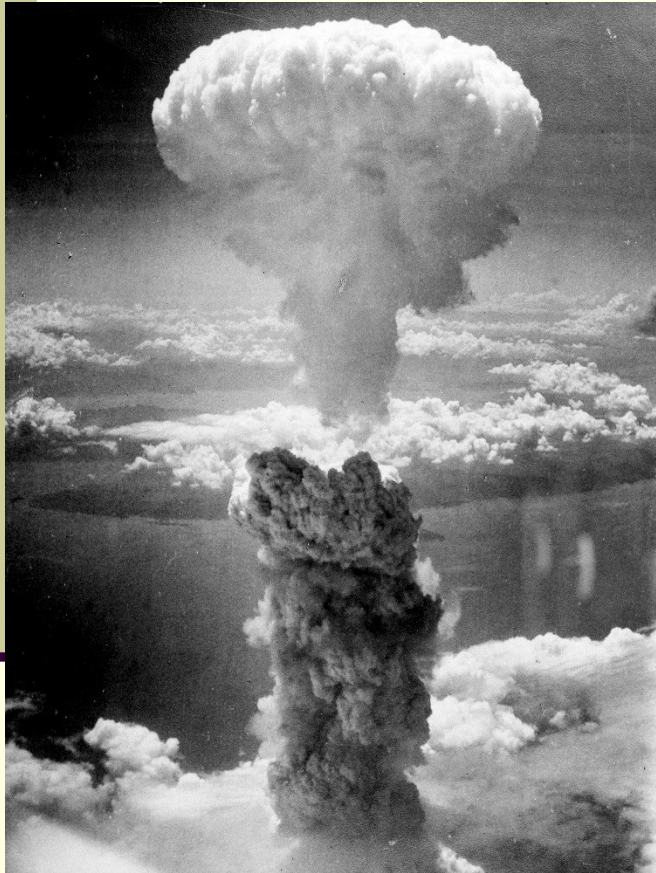
Problémy německé válečné ekonomiky vyústily v **celkový hospodářský rozklad**.

Na jaře 1945 rychleji na území Německa pronikaly západní jednotky a sovětské velení se proto zaměřilo na dobytí Berlína

- 30. 4. 1945 – Hitlerova sebevražda
- 8. 5. 1945 – **německá kapitulace**

2. 9. 1945 – konec II. světové války

Po svržení atomových bomb na Hirošimu a Nagasaki (6. a 9. 8. 1945) Japonsko kapitulovalo.

Shrnutí

- Válečné ekonomiky charakterizovaly státní zásahy, preference těžkého průmyslu a přidělový systém.
- Nacistická válečná ekonomika na využívání materiálního a lidského potenciálu poražených zemí.
- V souvislosti s vypuknutím války na východě začalo masové vraždění evropských Židů, z jejich konfiskovaného židovského majetku byly financovány výdaje na vedení války a okupační náklady.
- Obrat ve válce nastal v roce 1941 – tehdy byly do války vtaženy Sovětský svaz a USA.
- Velká aliance protihitlerovské koalice poté koordinovala svůj postup na společných konferencích v Teheránu (1943) a v Jaltě (únor 1945).